Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом.

РІК II. ЛЬВІВ, 11. СЕРПНЯ 1928. Ч. 15.

# УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові.
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

**Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.**

**Річна передплата на рік 1928:** В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол.; чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Арґентині — 3·50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.



## На збіжевому ринку.

В місяці липні ц. р. зайшли на світовому збіжевому ринку певні характеристичні зміни. Передовсім під впливом виглядів на рекордові жнива в Канаді спали ціни на збіжжа. Коли ще дня 22. червня ц. р. нотовано на біржі в Вінніпеґу ціну за пшеницю на липень 1.38½ долярів за бушль, то дня 30. липня це нотування виносило всего 1.20½ дол., а дня 6. серпня нотовано на біржі в Шікаґо пшеницю на вересень 1.15½ дол. за бушль. На загал спала на канадійських і американських біржах ціна пшениці около 20 центів на бушлю. Канадійський збіжевий пуль а також збіжеві купці Зєдинених Держав Америки оферують на европейських біржах, головно в Лондоні і Ліверпулю великі скількости збіжжа. Спадок цін на збіжжа в Канаді і в Зєдинених Державах Америки, а також поправа в середущій і східній Европі внаслідок доброї погоди спричинили спадок цін збіжжа на европейських збіжевих біржах. У Львові цей спадок виносить 6 до 8 золотих на метричному сотнарі.

Другим явищем на світовому збіжевому ринку є закупна збіжжа зі сторони державних чинників. В місяці липні поробив великі закупи збіжжа, около 10 міліонів бушлів, радянський державний збіжевий трест. Також польські державні банки закупили як резерву около 30 тисяч тон збіжжа, а в останніх днях поручив уряд маґістратові в Варшаві поробити збіжеві резерви. Державний Рільний Банк має виасиґнувати 4 міліони золотих кредиту для міських заведень заосмотрення, які призначують також у власному обсягу дальший 1 міліон золотих на закупно жита, переміл зерна на муку і продажу зерна і муки. В Німеччині видвигається на збіжевому ринку на перший плян т. зв. трансакція Шаера. Саме в останньому часі акції найбільшої німецької збіжевої фірми: „Getreideindustrie und Kommissions A.G.“, яка досі контролювала звиш 50 процент заграничного привозу пшениці до Німеччини, набули державні банки, як пруська союзна центральна каса і рентове кредитове заведення. Ці державні інституції в дальшому тягу набувають акції збіжевих і млинарських підприємств, а ціла трансакція має децидуючий вплив на торговлю збіжжам в Німеччині, де підносяться голоси, що в цей спосіб стремиться до збіжевого і млинарського монополю подібного до канадійського збіжевого пулю.

Врешті зазначити треба, що незадовго як

дуже важний чинник виступить на світовому збіжевому ринку Китай, який подібно як Японія буде переводити свої збіжеві трансакції на американських і канадійських ринках головно через західно-американські і канадійські порти. Сан Франціско, Портланд і Венкувер.

**Шікаґо,** 30. липня. На біржі нотовано: пшениця на липень 1.19¼ долярів за бушль, на вересень 1.22¼, на грудень 1.26½. Тенденція слаба. Жито на липень 1.01, на вересень 1.02, на грудень 1.06¼. Овес на вересень 39½, кукуруза на серпень 0.96½, на грудень 0.78⅜.

**Вінніпеґ,** 30. липня. Пшениця на вересень 1.20¼, на грудень 1.20⅛. Тенденція слаба.

**Буенос Айрес.** 30. липня. Пшениця на серпень 10.68 пезів, на вересень 10.90, кукуруза на серпень 8.08, на вересень 7.90. Тенденція слаба.

**Львів,** 4. серпня. Пшениця 47.50—48.50; жито 32.25—37.75; ячмінь 37.25—38.25; овес 44—44.50; румунська кукуруза 43.50—44 золотих за один метричний сотнар. Тенденція хитка.

## Виїзд до Франції.

Запотребування робітників з Польщі до Франції в місяці серпні ц. р. виносить: 57 виквваліфікованих копальняних робітників з родинами до копалень залізної руди, 398 невикваліфікованих робітників до копалень, 688 самітних робітників і 80 родин до промислу, 635 мущин і 515 жінок до рільництва. На поодинокі Державні Уряди Посередництва Праці припадає:

| | копальні: | промисл: | рільники: | жінки: |
|---|---|---|---|---|
| Люблин | 10 | 30 | 30 | 30 |
| Рівне | 10 | 20 | 40 | 30 |
| Тернопіль | 10 | 20 | 50 | 50 |
| Станиславів | 10 | 20 | 50 | 50 |
| Новий Санч | 20 | 20 | 30 | 20 |
| Львів | 10 | 40 | 50 | 50 |
| Перемишль | 10 | 30 | 40 | 40 |
| Дрогобич | 30 | 40 | 40 | — |
| Тарнобжеґ | 10 | 30 | 40 | 50 |

Рекрутаційна комісія звичайно не тримається стисло тих чисел і складу, але бере нераз більше число в міру запотребування.

Експозитура Еміґраційного Уряду у Львові повідомляє, що рекрутація сезонових робітників і робітниць до ріллі, копалень і лісів до Франції відбувається на території всіх трьох воєвідств львівського, тернопільського і станиславівського в такому порядку і в містах:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Станиславів | дня | 6 | серпня |
| Золочів | „ | 7 | „ |
| Чортків | „ | 8 | „ |
| Тернопіль | „ | 10 | „ |
| Львів | „ | 14 | „ |
| Ряшів | „ | 22 | „ |
| Ярослав | „ | 23 | „ |
| Перемишль | „ | 24 | „ |

До копалень принимається мущин до 35 літ. Мущин низче 18 літ і жінок низче 21 літ взагалі не будуть принимати.

Робітники і робітниці, приняті комісією, виїзджають зараз за границю через збірний пункт в Мисловицях і тому мають зголошуватися в цих містах разом із баґажем та низче наведеними документами, потрібними до подорожі, як також мусять мати найменше по 10 золотих на свої видатки в часі подорожі.

Вимаганими документами є:

I.) для мущин: а.) свідоцтво моралі, б.) цертифікат приналежности, метрика уродження а для одружених свідоцтво подружжа, в.) особистий доказ або ідентичність особи, потверджена громадським урядом з фотоґрафією та г.) військова книжечка і дозвіл з П. К. У. для осіб, які не покінчили 26 літ а належать до катеґорії А і Б.; ті, що не покінчили 23 літ, в часі військової служби такого дозволу не одержують від військової влади а ті, що мають вище 18 до 21 літ мусять мати дозвіл з приналежного їм Д. О. К.

Неповнолітні до 21 літ мусять мати дозвіл родичів.

II.) для жінок: а.) свідоцтво моралі, б.) цертифікат приналежности, в.) метрика уродження, зглядно метрика вінчання, г.) особистий доказ або ідентичність, потверджений громадським урядом з фотоґрафією та дозвіл родичів на виїзд.

Точних інформацій в справі виїзду до Франції уділює Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові, вул. Городецька ч. 95.

## Сезонова еміґрація до Німеччини.

З Експозитури Еміґраційного Уряду у Львові довідуємося, що від 1. січня до 1. серпня 1928 р. зареєстровано в воєвідствах: львівському, станиславівськоку і тернопільському разом 3.751 сезонових робітників рільних до Німеччини, а саме через Державні Уряди Посередництва Праці:

| | мущин: | жінок: | хлопців: | разом: |
|---|---|---|---|---|
| Львів | 14 | 14 | — | 28 |
| Дрогобич | 8 | 12 | — | 20 |
| Перемишль | 162 | 948 | 87 | 1197 |
| Тарнобжеґ | 278 | 1387 | 104 | 1769 |
| Тернопіль | 104 | 475 | 48 | 627 |
| Станиславів | 104 | 475 | 48 | 627 |

В наслідок безробіття і нужди в краю до вербунку зголосилося три рази стільки робітників, але з причини недостачі контрактів, не можна було дати всім працю в Німеччині.

Булоби дуже пожаданим, щоби в будучому сезоні приділено більше місць для рільних робітників з цих воєвідств. Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами звертає на це увагу компетентних чинників, а передовсім Еміґраційного Уряду в Варшаві.

## Обмеження еміґрації до Канади.

На основі найновіщого розпорядку канадійського уряду обмежено з днем 1. серпня 1928 р. еміґрацію до Канади з таких східно-европейських країв: Польщі, Союзу Радянських Республік, Чехо-Словаччини, Румунії, Ґданська, Мадярщини, Югославії, Австрії, Литви, Лотви і Естонії.

По 1. серпня 1928 р. можуть їхати до Канади тільки найблищі свояки осіб, які леґально мешкають в Канаді і є заняті в рільництві, а саме: батько, мати, жінка, чоловік, син, донька, брат і сестра, при чому діти, брати і сестри мусять бути нежонаті, зглядно незамужні. До блищої родини не зачислюється: шваґрів, тестів, пасербів, вуйків, тіток, кузинів і вони не можуть їхати.

Еміґранти, які їдуть до найблищої родини, мусять виказатися перед відїздом свідоцтвом з громади або парохіяльного уряду, що вони дійсно є такими свояками канадійських фармерів, а діти, брати і сестри є вільного стану. Надто канадійські реєстраційні офіцири в европейських портах вимагають, щоби ці еміґранти виказалися перед ними листами з канадійськими кувертами від родин з Канади.

О дозвіл на вїзд до Канади мусять вистаратися для своєї родини канадійські фармери, зглядно рільні робітники, які заняті є на фармах. В тій цили мусять вони вносити подання до управ канадійських залізничих компаній і коли ці залізничі компанії затвердять подання, то про це будуть повідомлені еміґранти через канадійських реєстраційних офіцирів стаціонованих в Европі.

Старі дозволи на вїзд т. зв. афідавіти, для осіб які не належать до найблищої родини і які не виїхали до Канади перед 1. серпня 1928 р., є неважні, при чому „Canadian Pacific Ry" дістав позволення вислати цю катеґорію еміґрантів найпізнище від 14. до 18. серпня ц. р.

Державні Уряди Посередництва Праці в Польщі будуть видавати дозволи на виїзд тільки для членів найблищої родини, для яких надійшли затверджені позволення на вїзд до Канади.

Всі інші еміґранти, які не належать до найблизчої родини канадійських фармерів, могли би виїхати до Канади тільки в тому випадку, якби їх свояки або приятелі в Канаді вистаралися для них спеціяльний дозвіл т. зв. перміт від канадійського іміґраційного уряду. Зазначуємо, що одержання перміту є получене з великими труднощами.

## Лікарські шикани.

Стаціонований в Ґданську канадійський лікар п. Арпін здискваліфікував при останніх цьогорічних транспортах велику скількість еміґрантів. Лікарі корабельних товариств оглядали перед тим кілька разів цих еміґрантів і не знайшли у них ніяких недуг, які були би перешкодою до вїзду до Канади. Після дискваліфікацій п. Арпіна, вдруге деякі з еміґрантів піддалися оглядинам найповажніщих краєвих лікарів і клінік, і не знайдено у них ніяких недуг, ні дефектів. Дискваліфікування п. Арпіна уважається загально особистою шиканою цього лікаря.

# НЮ-ЙОРК.

Ню-Йорк, столиця Зєдинених Держав, змінюється частіше і значно радикальніше, чим якенебудь місто в тій країні. Він перемінює свій вигляд так швидко, що фантазія ледви чи може за ним гонити. Ріжні частини міста — квартал міліонерів, артистичний та торговельний квартал за останні кілька місяців зовсім змінилися. Який не був би сьогодні гарний квартал, завтра його безпощадно руйнують. Ню-Йорк це місто безупинного будування. Його руйнують і знову будують, мало не що року. Віллі, театри й гостинниці падають, як листя на осінному вітрі. Все змінюється. Райони модних маґазинів, райони прекрасних резиденцій та фабричні передмістя завжди міняються своїми місцями.

Ню-Йорк, це найбільше і найбагатіше в світі місто, перевантажене населенням. У ньому живе 7 міліонів мешканців. Одначе площа його обмежена. Нюйорські архітекти впевняють, що при такім темпі зросту через 40—50 років його населення дійде до 50 міліонів і що доведеться ставити будівлі на 100 поверхів, а не вдоволятись 51, як в будинку Вульверта. Архітекти говорять, що будинки на 50 поверхів будуть тоді таким звичайним явищем, як тепер 15—20 поверхові.

Тепер Ню-Йорк доводиться серіозно вважати, як світове місто не тільки з комерційного, але й літературного, театрального, спортового і соціяльного значіння. Життя в ньому шумливіше, божевільніше, напруженіше і нервовіше, але разом із тим ґарніше, ніж в якому небудь іншому місті. У Ню-Йорку шалена метушня десятків тисяч автомобілів примушує пішого кілька разів на день ризикувати життям. Гучні імена виникають раптово, як і залізно-бетонові будинки, і так само раптово зникають.

Чужоземні передмістя Ню-Йорку заселяють представники всіх країн світу. Міське населення більш ніж на половину европейське. В Ню-Йорку більш жидів та більш італійців, ніж в якомунебудь іншому місті світу. Жидів около 2 міліонів, а італійців більш ніж в найбільших містах Італії. Є в Ню-Йорку й ціле муринське місто — Гарлєм. Еміґранти живуть дуже скупчено, в старих будинках, майже непридатних до життя. Багато разів міський відділ охорони здоровля зазначав, що їх потрібно звалити, але жадних заходів не роблять, бо це власність міліонерів. Вони стягають більше доходів з цих старих будинків, без опалення, ґазу, водопроводу та інших удогіднень, аніж власники но-

Поступовання п. Арпіна наразило багатьох еміґрантів на необчислимі шкоди і викликало серед них зрозуміле огірчення. З поступуванням цього лікаря не годяться також деякі канадійські чинники.

Ціле поступовання п. Арпіна при останніх транспортах збуджує підозріння що до нормальности психічного стану цього лікаря і на це звертаємо увагу канадійських іміґраційних властей і Еміґраційного Уряду.

## Опіка над жидівськими еміґрантами.

Найкращу орґанізацію опіки над еміґрантами мають жиди. Попри стислі завдання гуманітарної опіки над еміґрантами, жидівські еміґраційні товариства занимаються також в ріжних краях такими справами, як наприклад: пересилкою грошей, кольонізацією (Палестина, Радянські Республики) і т. п.

Давніще на полі жидівської еміґрації працювали ріжні центральні орґанізації. На першому місці стояв **„Гіас“**, як американська орґанізація, який щойно в повоєнних часах поширив свою діяльність на Европу. „Гіас“ займається опікою над приїхавшими до Америки жидівськими еміґрантами і посередничить між еміґрантами в Европі і їх свояками в Америці і помічним є головно при відшуканню свояків і пересилці грошей. Друге товариство „Іка“ займається кольонізацією, а в останніх часах поширило це товариство свою діяльність на опіку над еміґрантами підчас подорожі і приміщенню їх в іміґраційних краях. Третє товариство „Еміґдірект“, як орґанізація жидів в европейських краях, занимається приготуванням еміґрантів до условин в еміґраційних краях при помочі уладження для них курсів науки мови цих країв і професійного підготування, при чому інформується еміґрантів про условини праці цього краю, куди їдуть еміґранти.

Ці центральні жидівські орґанізації мають по цілому світі цілу сітку місцевих орґанізацій і є в можности служити своїм еміґрантам порадою і помічю в кожній справі. Жидівська суспільність морально і матеріяльно підпомагає свої еміґраційні орґанізації і має над ними контролю. В останніх часах для успішніщої праці утворили всі вище названі товариства союз під назвою „Гіцем“.

Недавно був у Львові п. Адольф Коплянд, віцепрезидент „Гіасу“ в Ню Йорку. П. Коплянд відвідав вже Палестину, Румунію, Польщу і має ще поїхати до Лотви, Литви і Берліна. Подорож його має певного роду інспекційний характер і він має познайомитися з діяльністю і справністю місцевих жидівських еміґраційних товариств. При відїзді зі Львова зазнайомився п. Коплянд зі секретарем Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами, д-ром В. Константиновичем, інформуючися у нього про еміґраційні справи серед української суспільности.

## Зєдинені Держави.

### Комунікат американського консуля.

Американський консулят в Варшаві висилає тепер такий обіжник до цих еміґрантів, які пода-

---

вих будівель, що одержують від 20 до 30 долярів за кожну кімнату.

Не зважаючи на велику скількість підземних та повітряних залізниць, ню-йорському робітникові не легко поїхати на роботу і з роботи. Вагони набиті людьми, як коробка з сардинками. Година подорожі на роботу і з роботи, це справжнє пекло. Господарі уладжуються зручніше: вони приїзджають із своїх позаміських віль в гарних автомобілях. Проте й тут неприємности. Доводиться переїздити через міські тунелі, автомобілів дуже багато, часто, зїзджаючи на міст, доводиться чекати цілу годину. Теж саме буває і в тунелях під річкою. Тепер будується новий тунель, що зможе перепускати три і пів тисячі возів за годину, та новий міст через Гудсон. Будуватиметься його 8 років. Коштуватиме цілі тони долярів. Під теперішними пятьома мостами збудують пять додаткових мостів. У діловому квартали плянують трьохповерхові вулиці; залізниця та вантажний рух під землею, піші перехожі та легкі автомобілі — на поверхні, піші перехожі — ще на одній вулиці, яку збудують на рівні другого поверху будинків.

Остання новина Ню-Йорку — це плян будинку на 108 поверхів в самому центрі міста, на 42-ій вулиці. На цій вулиці торік поставлено кілька будинків від 34 до 45 поверхів. Це найбільший у світі театральний центр. На цій вулиці, між іншими, міститься два кінотеатри. Один із них „Пірамід“ має 35 поверхів. Збудували його коштом 10 міліонів долярів. В ньому 6.200 місць. Він має власну електричну стацію такої сили, що могла би освітити місто з населенням чверть міліона. В ньому найбільша в світі симфонічна орхестра та постійний балет з 500 осіб. Рух на 42-ій вулиці до краю перевантажений: щоби перейти на другий бік, доводиться чекати не менш як 5 хвилин.

Останніми днями у пресі було багато суперечок про величезні хмародери, що їх тепер будують в Ню-Йорку. Багато визначних архітектів висловилося проти них. Їхня арґументація полягає ось в чому. Хмародери поміщують дуже багато населення на незначній площі й таким чином переповнюють вулиці і перевантажують усі способи пересування. Вони перетворюють вулиці на глибокі й темні провалини. Европейські архітекти, що відвідали Америку, всі вважають хмародери за величезну помилку з погляду мистецтва. Проте, один відомий італійський архітект, захоплюючися нюйорськими хмародерами, говорить: „їхня сталева основа подібна до кістяка людини. Криця сповиває цей кістяк тілом, електрика кружляє, як кров.“

ються о карти вступу на візу і не мають привілеїв в квоті:

„Річна квота, яка припадає на еміґрантів, уроджених на землях, що належать тепер до Польської Річипосполитої, виносить 5.982 осіб. Відповідно до іміґраційного закону з 1924 р., доповненого постановами Конґресу з дня 29. мая 1928 р. одержать першенство в цій квоті:

1) Родичі американських громадян. Чоловік американської громадянки, який повінчався після 31. мая 1928 р.

2) Еміґрант, викваліфікований як рільник, його жінка і невінчані діти низче 18 літ.

3) Жінки чужинців, які мешкають в Зединених Державах Америки і яких леґально допущено туди на сталий побут, а також їх невінчані діти низче 21 літ.

Ніякі інші особи, належачі до квоти, не мають права до першенства. Їх подання можуть бути узгляднені тільки тоді, як не буде достаточного числа осіб з правом першенства для виповнення квоти в адміністраційному році, який кінчиться 30. червня 1929 р.

Число осіб неупривілейованих, яких подання були в консуляті зареєстровані перед 1. липня 1924 р. є так велике, що в сучасних условинах мине багато часу, заки буде можна розглянути їх справи. Подання цих осіб будеться узглядняти в міру можливости, а петентів будеться взивати в черговому порядку їх попередних реєстрацій до формального внесення подання на візу.

Тому, що число зареєстрованих еміґрантів є вистарчаюче до виповнення польської квоти, петенти, які зголошуються по раз перший і не мають права першенства не будуть записувані, бо це було би зайвим супроти довгої лісти зареєстрованих, які очікують на свою чергу.

Петенти, які не мають права першенства і не є зареєстровані в консуляті, мусять чекати до часу, коли консулят розпічне нову реєстрацію таких осіб. Урядове повідомлення буде поміщене в часописах перед розпочаттям нової реєстрації неупривілейованих в квоті“.

Зі змісту цього комунікату американського консуляту слідує, що в цьому році нема майже виглядів на одержання карти вступу для осіб, які не мають права першенства і досі не є зареєстровані в консуляті.

# Бразилія.

## ПОСУХА В ПІВНІЧНІЙ БРАЗИЛІЇ.

В північній Бразилії аж по Кампіна Ґранде панувала в останніх місяцях велика посуха, а в слід за цим голод. Згинуло багато людей і худоби з голоду і спраги. Населення масово еміґрує на полудне до провінції Сао Павльо. Заки каравани дійдуть до місцевостей, де є живність, вимирають по дорозі з голоду. Товпи зголоднілих горнуться до невисохлих рік і багон, де є ще троха води і рослинність. Багато фірм побанкрутовало, а між голодуючими шириться бандитизм і нелюдські злочини. Сьогорічна посуха і голод в північній Бразилії є майже така сама страшна, як була над Волгою в 1921. р.

## Великий вилив Амуру.

Зі східного Сибіру приносить телеґраф тривожні вісти про великий вилив ріки Амуру. Води на Амурі і його притоках головно на ріці Зеї при кінці місяця липня і з початком серпня стало підносилася. Ширина ріки Амуру виносила місцями до двох кільометрів, а води залляли великі простори землі і ліса. Село Зея знайшлося під водою. Місто Благовіщенськ евакуовано. Літаки перевезли 36.000 мешканців, яких навістила катастрофа повені. В ратунковій акції брали участь кораблі і сплави.

Виливи Амуру не є новиною. Вони повтаряються кожного року. В наслідок великих літних спек на східнім Сибірі, в Приамурській Области і Усурійському Краю (на Зеленому Клині), огріте повітря в тих краях є рідше і на його місце вдираються холодніщі вохкі струї повітря з над Тихого Океану. Кожного року при кінці місяця липня і через цілий серпень падають там дощі, які спричинюють повені. В деяких роках, що повтаряється неперіодично, деколи раз на 8 літ, деколи що 16 літ, дощі ці є дуже сильні, ріка Амур і її притоки сильно виливають і затоплюють непроглядні простори, нищать оселі, засіви, сіножати і ліси, замулюють на довгі роки поля. Ці великі, неперіодичні виливи є правдивою руїною для мешканців краю. Цим пояснюється, що цей край досі є мало залюднений, бо навіть китайці не могли наладнати там свого життя.

В Приамурському Краю і на Зеленому Клині з головним містом Владивостоком і більшими містами Благовіщенськом і Хабаровськом живе під сучасну пору около півтора міліона мешканців, а четвертину цього населення становлять українські кольоністи.

Сьогорічний вилив Амуру перевищив своїми розмірами всі дотеперішні виливи цієї ріки.

## Жнива в Канаді.

З Канади надходять постійні вісти про добрий урожай в цьому році. Обсіяно там на весну більше о один міліон акрів землі, як попередного року. Погода весною і в літі була добра. Після приблизних урядових обчислень сподіваються намолотити в Канаді около 550 міліонів бушлів самої пшениці; за один бушль пшениці за місяці вересень-грудень плачено на біржі в Вінніпеґу дня 30. липня ц. р. один доляр і $20^1/_4$ центів. Під впливом виглядів на добрі жнива в Канаді спали на цілому світі ціни збіжжя.

Як виглядають самі жнива в Канаді, описує один з наших еміґрантів в канадійському альма-

насі „Прерія“, а опис цей передаємо тут майже без ніяких змін.

„Потяг несеться стрілою, на лінії Вінніпеґ-Реджайна. Більша часть подорожних, це робітники з усіх закутин Канади, що їдуть в провінцію Саскачеван, на жнива. Я сиджу в товаристві трох робітників, які їдуть з над Атлянтійського океану також на жнива до Саскачевану. Говоримо про Канаду, та життя робітників в Канаді. Мої товариші звертають увагу на гарне збіжжа, а надія на гарні жнива викликає на їх устах усмішку. Не менше від них тішуся і я, бо їду тому, щоби заробити кілька десяток, а як буде щастя, то і соток. І дійсно, чим дальше въздимо в середину провінції Саскачевану, то урожай багато кращий як в Манітобі.

Пять миль ще до Ріджайни, всі подорожні звернулися до вікон. Що це, думаю, жнива? Ні, то град цілком знищив збіжжа. Дві милі їхали, та крім столоченого градом поля, ми не бачили нічого. Погано буде, подумав я, не буде що збирати, не буде жнив, і всі мої мрії пропали.

Ріджайна, Столиця Саскачевану. Приїхав я 7-го серпня 1926, о годині 9.40 рано на дворець. Тут довідуюся, що так зле не є, збіжжа гарне, град не знищив всюди і жнива певно зачнуться за два-три дні. Кількох фармерів підходить до мене і питають, чи не хочу робити, т. є. складати снопи, та приобіцюють платити 3.50 дол. денно. Пополудні, о год. 3.30, виїзджаю (машина і оден ваґон) на полудневий схід, і по двох годинах приїзджаю до містечка Оседж. Містечко маленьке, крім кількох домів і склепів, не було нічого. Зате на мою втіху тамошні мешканці сказали, що є тут телефонічна стація, і що я можу поговорити з фармером, якого мені потрібно. Телефоністка зустріла мене ввічливо і закликала до телефону названого мною фармера. Фармер відповів телефоном зі своєї фарми, що можу зараз приходити. Лишаю валізку в телефонічній стації і думаю йти на фарму. Чуюся вдоволений, що все гаразд, а найголовніще, що маю вже де ночувати.

З містечка маю йти на північ одну і чверть анґлійської милі. Дорога пільна, але рівна. Цілий день сонце пекло, одначе вечір прекрасний. Сонце своїми промінями, вже менше докучає, а легкий північний вітрець протягає степами, підбадьорує — відсвіжує моє чоло. Прохід чудовий, ступаю просторами пшениці, трави та степових квітів.

Я прийшов на фарму. Перші стрінули мене собаки, і мовби питали, де я йду. Коли побачили, що я йду на подвіря, зачали скакати коло мене, і я в їх окруженню підійшов до фармера, котрий направляв жниварку. Фармер привитався зі мною ввічливо, а що була година 6-та, попросив мене на вечерю. Після вечері я оглянув хазяйство, та краще мені видалося, як я думав. Всі машини як жниварки, машина до молочення, вози були в найбільшім порядку, так, що завтра можна було зачинати жнива.

Подвіря около 500 квад. мет. Дім одно-поверховий, 3 стайні для коней, коров і свиней, шопа, де схована більша часть рільничих машин, кузня, шість засіків на зерно, зроблених з дощок і з бляхи, от і всі будинки на фармі.

Спання, призначене для мене на першім поверсі, ліжко вигідне. Слідуючого дня неділя. Після снідання, я з фармером обїздив всі поля, засіяні збіжжам. Фармер сказав, що жати буде можна найскорше за два-три дні, бо дійсно збіжжа ще було зелене. Відвідали ми також худобу, котра ходила по преріях, огороджена на просторі кілька квадратових кільометрів. Поїхавши трохи дальше, задержалися ми коло подібного загородження, і коли фармер кликнув кілька разів „коман“, то 28 молодих лошаків прибігло до нас.

Приглянулися ми безрогам. Було 30 більших, а 60 малих свиней. Малі бігали по подвірі, а фармер сказав, що має з них дуже гарний дохід. Кожного року відвозить по пів ваґона за добрі гроші. Ячмінь змелений грубо, і помочений в бочці водою — є найважнішою поживою свиней.

Вечором спитав мене фармер про платню, а на мою неточну відповідь сказав: „Буду вам платити так, як другим, після того, яка буде платня в тій околиці“.

На тій фармі було ще двох людей, що працювали місячно. Три дні двох возило сіно, а я з фармером, мастили жниварки, оглядали вози чистили і направляли засіки, одним словом, приготовлялося все до жнив. Бо як тільки зачнуться жнива, то все працює в полі. Тоді кожда хвилька дорога, і багато тратить той фармер, що не оглянe і не придбає заздалегідь всего, що потрібно опісля підчас жнив.

Четвертого дня після мого приїзду, чотири жниварки зачали косити пшеницю. Мені було дивно, чому косять ще зелену пшеницю, і коли я спитав фармера, то він сказав мені: „Я мушу косити, бо за кільканайцять днів вся пшениця дозріє разом і я можу стратити 15—30% зерна“. І дійсно по двох тижнях все збіжжа (пшениця, а також овес) дозріло, що зерно зачало сипатися на землю.

Хто з нас не бачив жнив? Але велика є ріжниця жнив у нас, а тут в Канаді. У нас сотки рук жнуть серпами буйне колосся, тут оден чоловік поводить пятьма великими кіньми, а жниварка косить денно 112—16 акрів і мече вже повязані мотузком снопи. Солома не має тут такої вартости, длятого коли збіжжа високе, косять високо, так, що стерня буває 20—30 цм. висока.

Вечором привіз фармер ще двох людей, що мали разом зі мною зносити снопи і складати їх у вершки. На питання, як за великі вершки класти, сказав фармер, що не дуже малі, бо вітер порозкидає, а дуже великі не добре, бо пшениця зелена, то не буде сохнути. Ми складали по 10—12 снопів у вершки. Денно нас трьох складало 30—35 акрів. Робота йшла скоро і приємно. Кождого ранку,

запах пільних квітів відсвіжував нас а чисте повітря і довгогодинний рух при складанні снопів додавали нам вовчого апетиту. Я відчував, що мій мозок відпочиває, мязи стають дужі, сила в плечах росте.

Кошення і складання снопів, скінчилося за 4 тижні. Втім часі чотири жниварки скосили, а ми зложили около сімсот акрів. В тих 4 тижнях ми не працювали яких 16 день бо були дощі.

Ще підчас кошення чув я багато про молочення, і був я дуже цікавий, як то все виглядає. Та довго ждати не треба було. Парова машина, що жене пасами молотільню, і молотільня справлена і висмарована, чекала на свою чергу, а також вози, до вożення снопів. Два дні по скінченню кошення і складання, паляч зачав палити соломою під кітлом. А коли зібралося трохи пари, виїхала машина з молотілкою на подвіря і слідуючого дня малося молотити. Того самого дня фармер привіз з містечка 6 людей, а двох приїхало з Вінніпеґу і всіх нас було вже 14. Сімох людей примістилося в т. зв. „кабузі", а інші в домі. Кабуз, це є домівка зроблена з дощок на колесах, що кожної хвилини можна перетягнути її, де потрібно. В середині ліжка, столик і т. п., досить симпатична, рухома домівка. Вочором, фармер призначив кожному працю на завтра. Я вибрав собі старі, спокійні коні, упряж і вилки, якими я мав згортати по 6.00 дол. денно.

Від завтра зачинаються дійсні жнива на фармі. Прийшов час, якого фармер ждав цілий рік, працюючи тяжко, а також вкинувши не мало гроша в землю. Рік урожайний, посухи не було, град не винищив збіжжа, вчас скошено, та поладнано, а ще 3—4 тижні погоди, а прийде заплата за його працю. Але, що буде, коли не буде погоди, як пшениця не висохне, а зогниє? Хоч змолотитися мусить, може і в зимі, але тоді не буде першої якости пшениця і стратить багато на вартости. І не дивниця, що фармер не міг спати, а пробудився раненько, і нас збудив рано о год. 4-ій. Я зібрався скорше, як при війську, бо сама вже цікавість, як то буде молотитися, додавала спритности. Пішов я до стайні, дав коням вівса, закинув на них упряж, вмився і зїв снідання о год. 5. О год. 6. вісім возів виїхало з подвіря по пшеницю, котра була в перших днях скошена. Я між ними.

Перший віз мені щось не добре накладався, а також не виглядав гарно, як інші. Але опісля я набрав вправи, в який спосіб скоро накладати, також як накладати, щоби не тяжко скидати з воза снопи, коли заїду до молотільні. Перші дні боліли добре руки, та не менше спина. Всі мязи боліли, бо денно треба було завезти до молотільні пересічно 13 фір снопів. На одну фіру йшло 14 вершків по 12 снопів, разом 168 снопів, 13 фір — робить 2184 снопів. А що ті снопи треба було викинути на фіру, а відтак з фіри викинути на молотілку, то денно мусів шарпнути своїми мязами пересічно 4368 разів. От і за тих 4368 разів двигання вил, а на вилах 4368 снопів платив мені фармер 6.00 дол. денно, харч і мешкання. За недільні дні і за будні дні, коли був дощ, не було ніякої платні.

Снопи возило вісім фір, чотири з одної сторони, а чотири з другої, заїздили і накидали з обох сторін на молотілку. Тут перегонів не було, кождий тямив добре, за ким слідує віз, і порядок був взірцевий. Чотири вози, в формі скринь, стояли коло молотілки, а молотільня сипала в скрині чисту пшеницю. Наповнені зерном вози відїздили впрост до найблизчої залізничої стації, до збіжевих пулевих маґазинів т. зв. „елевейторів". Збіжжа возило двох людей, кождий парою коней.

Овес і ячмінь, а також дещо пшениці, котра призначена була на насіння, зсипалося до засіків, що стояли на подвірі або в полі. Такі засіки, перетягалося 4-ма кіньми, куди було потрібно, помимо того, що без коліс. Оден чоловік возив воду до машини, до цего були призначені дві скрині. Оден віз довозив солому, тому, що в машині палилося соломою. Цей віз звичайно затягалося коло молотільні, і за кілька хвилин наладувала велика цівка молотільні повний віз соломи. Коли віз був повний соломи, оден з тих, що скинув снопи, причіпив його до свого і затягнув до машини.

Обід год. 12-ій, звичайно їхали ми кіньми на фарму, тільки три-дні був обід на полі, бо до фарми було 2 милі Від год. 1. зачинали знову молотити, а кінчили о год 7, то разом 12 годин денно. — Пересічно молотили денно збіжа з 45 акрів. Фарма 160 акрів — рівнається 113 морґам.

Тому, що вітер часто змінявся, не можливо було молотити, щоби молотільня видувала солому проти вітру. Длятого переносилося машину два-три рази денно, через це лишалося дві-три купи соломи на куску поля 80—100 акрів. Машину переставлялося також, щоби не було задалеко возити снопи. Перетягання машини забирало найбільше 15 мінут часу.

Цікаве було для мене, палення соломи на фармах. Як тільки зачалося молочення, кожного вечора кругом горіли стирти соломи. Фармер, в котрого я працював, не палив так багато. Він говорив: „Хто знає, який буде слідуючий рік, солома може мати якусь вартість, а в крайнім случаю буде потрібною для себе. Спалив одначе якусь часть соломи з початком місяця жовтня, коли дні ставали коротші, а вечері теплі. В такі вечері теплі підпалював солому, а що кругом горіли також соломи, то ми при такім світлі, набирали вози снопів і молотили до год. 7-ої.

Дня 22-го вересня, ще половина збіжжа не була вимолочена, коли зачалася зима. Курило снігом цілий день, як у нас на Різдво. Я думав, що це вже буде зима, але сніг ще згинув, і за 15 днів ми дальше молотили.

Після дощу треба було чекати кілька днів, щоби снопи висохли. В такі дні, коли не молотилося, фармер харчував всіх робітників, нічого не казав собі платити. Підчас непогоди, робота для кількох робітників все найшлася на фармі, а фармер платив за це відповідно, яка це була робота.

Не знаю, як де, але в тім місці, фармер відносився до робітників дуже ввічливо, а також робітники працювали, як для себе. Дуже можливо тому, що фармер був образований чоловік, і розумів вповні вдачу робітника, та знав яким способом собі їх зеднати.



## ХРОНІКА.

**Від Адміністрації.** Адміністрація „Українського Еміґранта“ долучує до цього числа чеки з проханням вирівнати негайно всі залеглости, як також відновити передплату. В долучених чеках зазначуємо рівночасно червонилом висоту довгу кожного ПТ. Передплатника з тим, що евентуальні рекламації прохаємо надсилати на адресу Адміністрації „Українського Еміґранта“, Львів — Городецька 95/І.

**Молодий український лікар.** Д-р Сильвестер **Черняк** з Філядельфії, зложив дня 12. липня ц. р. лікарський іспит перед комісією стейту Пенсилвенія. В ціли відбуття хірурґічної практики виїхав д-р Черняк до Европи і буде практикувати на кліниках в Лондоні, Парижі, Берліні і Відні. Відтак відвідає він Галичину і імовірно Радянську Україну.

**Траґедія еміґранта.** Василь **Чаборик** зі села Довжнева, повіту Сокаль, мав цього року виїхати до Канади і вистарався на цю ціль гроші в сумі 180 долярів. Гроші ці йому украли, чи їх загубив. З розпуки повісився дня 17. липня ц. р. на стриху власного дому.

**Будова електричної стації на Дніпрі.** Коло Дніпрових порогів почато будову водно-електричної стації. Сила цієї стації буде рівнатися силі 650 тисяч коней і продукуватиме 2,450.000 кільоватів годин. Ця електрична сила буде простягатися на просторі 200 кільометрів. Кошта будови цеї стації обчислено на 150 міліонів карбованців, а праці коло будови будуть тревати 5 літ. Дніпрова електрична стація буде цього самого степеня, що стація Ніяґари в Північній Америці.

**Вистава преси в Кольонії.** На світовій виставі преси в Кольонії є також експонати української преси і книжок, а то в радянському, польському і центральному павільоні. На радянській Україні виходило в 1927 р. в українській мові 57 дневників і 178 періодичних часописів. В цьому році видруковано там 16 міліонів книжок на українській мові.

## БІБЛІОҐРАФІЯ.

**KAZIMIERZ GŁUCHOWSKI. „WŚRÓD PIONIERÓW POLSKICH NA ANTYPODACH.“ Варшава, 1927 р., накладом Наукового Еміґраційного Інституту.**

Формат книжки К. Ґлуховського є велика вісімка, 354 сторін. На кінці книжки 32 фотоґрафічних знимок і три мапки. Зміст книжки: Історія польської еміґрації і кольонізації (в Бразилії); Розміщення польського елементу під сучасну хвилину; Церков, парохія і їх значіння в життю кольонії; Польські товариства в Бразилії; Преса, письменство, штука; Польська інтеліґенція в Бразилії і її значіння; Поляки в промислі, торговлі й ремеслі; Поляки в рільництві; Кілька слів про життя польського кольоніста; Українці в Бразилії; Погляд на жидівську, італійську і німецьку кольонізацію; Поляки і Бразилія та бразилійці; Поляки в Бразилії і Польща.

К. Ґлуховський був через кілька літ польським консулем в Куритибі, столиці Парани, а його праця є властиво моноґрафією, в якій зібрано з можливо найбільшою старанністю матеріяли до питання польської кольонізації в Бразилії, а властиво в бразилійській провінції Парані. Книжку свою написав К. Ґлуховський з великим накладом праці, з подивом для піонірської ролі польського рільника і зі симпатією для українських поселенців. В цілій книжці попри головну тему польської еміґрації і кольонізації, обмірковуеться безсторонно також українську еміґрацію в Бразилії. Будучий історик української еміґрації і сучасний український еміґраційний політик не може поминути праці К. Ґлуховського.

Як зразок обчислень К. Ґлуховського подаємо, що в Парані є під сучасну пору 6.515 українських господарств, які держать під рільничою культурою около 3000 квадратових кільометрів землі вартости в приближенні 65 міліонів мільрайсів, в яких посіданні є около 8500 штук худоби, 13.000 коней і 130.000 свиней. Річну рільну продукцію українських кольоністів в Парані обчислює К. Ґлуховський на около 26 міліонів мільрайсів. (1 мільрайс= 1 золотому). **І. І.**



Видає Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає **Генрик Рогожинський.**
**З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.**